

Kaj bo s čebelami?

Vsako leto — že dokaj dolgo — upamo čebelarji na dobro letino, pa nas je do sedaj že mnogo let tudi temeljito prevarila. Take, kakor letošnja, pa še ni bilo zlepa kako leto! Spomladi je bilo sonce in skoraj suša takrat, ko naša drobna živalca zunaj še ni mogla nabrati kaj prida. Pozneje se je začelo deževje, leto je bilo hladno in zelo mokrotno in je vse to, za čebele skrajno slabo vreme, trajalo notri v ajdovo pašo. Pri nas je ajda zadnji up čebelarjev. Letos je vreme tudi ta up temeljito prekrizalo. Letina je za čebele naravnost katastrofalna: čuje se, da je Slovensko čebelarstvo društvo naročilo že tri vagone breztrošarskega sladkorja za pitanje, pa ga bo menda še precej zmanjkalo.

V takšnem položaju ni nič čudnega, če naši — zlasti kmečki — čebelarji zmanjujejo z glavo in premišljajo, ali bi vse skup pustili, panje podrli in nehati čebelariti, ali pa bi spet segli v žep in živalco ohranili. Res je treba o tem resno razmisliti. V takih katastrofalnih razmerah, v kakršnih je letos naše čebelarstvo, je posebno nevarno, da bi opustili čebele **predvsem po kmetih**. Na tem mestu smo pa že ponovno naglašali kot prijatelji našega kmečkega stanu, da ni prav, če čebelarstvo z naših kmetij bolj in bolj prehaja v roke nekmečkih čebelarjev. Čebelarstvo je v prvi vrsti kmetajska panoga, ki sodi na kmetijo. Te misli smo še vedno in bomo ostali! Takšne obupne čebelarke letine, kakršna je ravno letos, so pa hude nasprotnice naših prizadevanj in, — hočeš-nočeš — zaveznice čebelarstva pri nekmečkih poklicih. Tudi nekmečki čebelar sicer težko, marsikateri zelo težko seže v žep in kupi sladkor. Toda ti se dobro zavedajo, da bi bila škoda še večja, če bi panje podrli. Kaj pa, če pride prav kmalu sijajna čebelarška letina? Kmečki čebelar je pa v taki zadregi, da komaj ve za izhod. In vendar ga je treba poiskati.

Kaj sedaj? Za vsako ceno je treba ohraniti dobre, močne in zdrave družine. Prav nič pa letos ne prizanašajmo slabičem in vsem, količkaj nepovoljno razvitim in slabo zasadenim panjem. Škoda izdatkov za sladkor, ki je letos drag, saj stane v čebelarni v Ljubljani 9 din kilogram! Če velja v splošnem pravilo, naj se šibke in nepravilno ter nezadostno razvite družine ne zazimljajo, velja letos še prav posebno. Zato bomo vse slabiče združili po dva in dva z boljšo matico; na ta način bomo — sicer pozno, vendar še ne prepozno — skrčili družine na najmanjše število. Prezimovali bomo le močne, prvovrstne družine, njim pa postregli z **zadostno hrano**.

Ponekod so menda — kakor se sliši — družine nabrale v ajdi komaj par kilogramov, v pašo pa tudi niso prišle z nobeno zalogo. Tako imajo morda po 3, 4 ali 5 kg medu. To je čisto premalo; čebelarjem teh stvari ni treba praviti, saj vedo, da potrebuje družina v modernem AŽ-panju — ali po velikosti podobnem panju — čez zimo do 12 kg zaloge; v kranjiču pa ne mnogo manj. Treba bo torej veliko dodajati.

Opozarjamo, da bi bilo zelo lahkomi-selno in skrajno negospodarsko, zanašati se na spomlad, češ, bom videl, koliko bo spomladi manjkalo, pa bom dodal. Verjemite, da bo spomladi točno toliko manjkalo, ali pa še več, kot v jeseni. Pri vsem tem se pa še lahko primeri, da ta ali ona družina od lakote — pade. To bo ves dobiček. Druga stvar je pa, ali bo mogoče spomladi sploh dobiti potrebne količine sladkorja. Kdo vam jamči? Svetujemo v interesu vseh slovenskih čebelarjev, zlasti kmečkih, da sedaj jeseni družine, ki ste jih namenili za prezimovanje, oskrbite z zadostno zalogo hrane. Samo to je pametno in gospodarsko.

Kako se sladkor pripravlja za poklidanje, tukaj ne moremo obširno razlagati. Navodila najdete v knjigah in ča-

sopisih. Kdor ni vaje, naj za prvič naprosi izurjenega čebelarja, ki mu bo rad pokazal in pomagal. Letos je spet odločeno, da se sladkor za pitanje denaturira z dodatkom paprike. Nam čebelarjem je bilo oglje bolj všeč, toda, kar je, je. Paprika seveda vso sladkorno raztopino nekoliko ogrenči, kar se ne da preprečiti. Možno pa je neprijetne posledice nekoliko ublažiti na ta način, da se denaturiran sladkor topi v mrzli (ne vroči) vodi in da se drobcji paprike, ki priplavajo na vrh tekočine, večkrat posnamejo. Priporočamo celo, pretočiti raztopljeno krmilo skozi gosto platneno ali tkaninasto

krpo, ki presreže papriko. Seveda ostane kljub temu v tekočini nekaj okusa in barve po papriki, vendar s enam na ta način vsaj ne mašijo pitalniki in ne bo neljubih posledic paprike v satovju.

Vsekakor bodi sklep vseh slovenskih čebelarjev: dobre družine moramo ohraniti, naj stanje kar hoče — da se ne bomo morda že prihodnje leto kesali. Da pa bodo družine mirno lahko dočakale pomladi, jih je treba zadostno preskrbeti s hrano. Ta edino pametni sklep naj v polnem obsegu velja tudi za kmečke čebelarje.

Jesenska paša

Spuščanje goveje živine na jesensko pašo se našim kmetovalcem na vso moč priporoča. Kako zelo koristi ta paša zdravju živine, ki morda tiči ves ostali čas dneva in noči v nehigijensko zidanim in istotako nezdravstveno oskrbovanem hlevu! Kako utrjuje to gibanje v lepi jesenski naravi zlasti mlado živino! Na drugi strani pa pomeni pravilno izpeljana jesenska paša tudi lep prihranek na suhi krmii.

Ne spuščaj pa živine na pašo, dokler se rosa popolnoma ne posuši! Ta paša pa ne sme trajati predlogo v jesen, ampak se mora dati travi možnost, da se do zime še pošteno obraste in zgosti korenine ter si na ta način ustvari potrebno varstvo za čez zimo; gosta travna ruša jeseni je namreč najboljše sredstvo in poroštvo, da dobimo prihodnje leto od travnika košnjo, ki je bomo veselili. — V vlažnem ali celo mokrem vremenu se jesenska paša ne priporoča.

Zakaj ne, je jasno vsakemu gospodarju, ki jo je poizkusil. Živali premočno poteptajo travo, na travniku nastajajo mesta s kislimi travami, boljše, plemenitejše trave izumro kar za nekaj let, dočim se seveda mah in plevel zvesto drži svojega mesta. — Poleg travnikov tvorijo običajno jesensko pašo marsikje tudi strnišča z deteljo. Je-li kaže pasti po takih deteljščih ali ne, je v prvi vrsti odvisno od stanja, v katerem se nahaja to deteljšče. Vedno je treba imeti pred očmi dejstvo, da so deteljne rastlinice v svoji mladosti zelo nežne, da imajo še slabe koreninice, posebno na bolj rahli in peščeni zemlji. Vsled tega utegne na takih

deteljščih povzročiti jesenska paša veliko škodo, ker puli živina mlado deteljo kar s koreninami; tako dela goveja živina, še mnogo bolj pa ovce.

Če je pa strniška detelja po žetvi dotične žitarice že dovolj krepka in razvita in zemlja bolj čvrsta, zategla, potem lahko brez strahu paseš po nji, da, s pašo celo povečša bodoči pridelek detelje same; deteljne koreninice se bolje razvijajo in spomladi se detelja tako zgosti, da izpolni vse praznine, ki si jih opažal že jeseni. Vendar pa moraš biti pri deteljni paši zelo previden in se živo zavedati, da mlada detelja kaj rada povzroča pri govedu napenjanje, pri ovcah pa močno drisko. Posebno prve dneve, ko se paša prične, je ta nevarnost velika. Zato svetujemo: Ne puščaj živine na deteljšča nikoli lačne, ampak ji daj vselej popreje v hlevu nekoliko suhe krme. Dokler je na detelji rosa, ne puščaj živine do nje! Tudi to si dobro zapomni: Ko priženo živino s paše, je ne smejo nikdar takoj napajati! Nevarnost napenjanja je posebno velika ob gorkem in vlažnem vremenu, ali pa, kadar je precej vetrovno vreme.

Jajčna jed s slanino in krompirjem. Kos prekajene slanine narežem na prav tanke rezine. Te rezine opečem tako, da na obeh straneh lepo zarumenijo. Posebej skuham kakih 6 celih krompirjev. Kuhan krompir olupim in narežem na rezine ter obložim z njim slanino. Ko se jed nekaj časa praži, jo polijem z dvema raztepenima jajcema in pustim, da jajca zakrknajo, nato pa premešam in serviram kot samostojno jed,

Prijatelj, ti premalo bereš?

Temeljna napaka naših mož in žena, pa tudi fantov in mladenk po deželi je brez vsakega spora to, da malo ali pa sploh nič koristnega, za svoj kmečki, poljedelski stan važnega ne bero. Če si pismen, znaš dobro brati in pisati, vrhu tega pa še marsikaj drugega, pa si ne preskrbiš, bodisi na posodo ali za denar in ne bereš nobene strokovne: splošno gospodarske ali gospodinjske, poljedelske, živinorejske, vrtnarske, kuhinjske itd. knjige, grešiš v prvi vrsti proti samemu sebi, ker se na ta način oropavaš mogočnega pripomočka, s katerim bi si lahko pridobil mnogo znanja, pa ne samo teoretsko zanimivega, ampak tudi za prakso velevažnega in koristnega; grešiš pa tudi proti svoji družini in občini in človeški družbi sploh, ker človek, ki ničesar ne bere razen dnevnih novic in športnih zadev, burkastih pravljic in romanov, ničesar pametnega ne ve in je zato brez koristi za splošen napredek človeške družbe.

Poljedelec mora živeti in delovati po zakonih narave; gorje pa tistemu, ki jih ne pozna. Kajti ti zakoni so neizprosni in se maščujejo nad vsakomur, ki se pregreši proti njim. — Tudi kmetovalec si pomnožuje svoje znanje: deloma z bistrim opazovanjem narave in ljudi, z lastnimi poizkusi, z učenjem v šoli in skušnjami dobrohotnih sosedov, s poslušanjem strokovnih predavanj, z obiskovanjem kmetijskih in gospodinjskih šol,

s skrbnim opazovanjem vzornih kmetij in raznih njihovih naprav; vzornih govejih in konjskih hlevov, pravičnih svinjakov, lepo urejenih in zasajenih sadovnjakov in domačih vrtov za zelenjad in cvetje, sadnih sušilnic, naprav za kisanje krme, vzornih kleti za shrambo sadja, krompirja in drugih kmetijskih pridelkov, vzornih mlekarstev in kletarstev, naprav za konzerviranje sadja (kompota, marmelade itd.) in še sto drugih reči, ki bi na široko izpeljane lahko naravnost izpremenile obličje naše slovenske zemlje in olajšale življenje našemu kmetovalcu.

Posebno pobudo pa daje človeku in tudi kmetovalcu strokovno čtivo. Zato prijatelj bodi moder in podpiraj svoj strokovni tisk (knjige in časopise, ki govorijo o kmetijstvu) in okoristi že z njimi! Če tega ne storiš, napraviš neodpustljivo napako, ki se ti bo maščevala pri vsakem koraku v življenju. Zanimarjanje strokovnega beriva je veliko zlo v življenju posameznega človeka, pa tudi zlo v življenju naroda; je namreč eden izmed glavnih vzrokov slabih uspehov našega kmetovanja, ki jih tudi največja pridnost pri delu ne more nadomestiti. — Če hočeš vedeti, kaj je tebi v korist in kaj v škodo, zasleduj s stalno vnemo kmetijsko slovstvo, posebno kmetijske časopise, potem boš lahko svetoval i sebi i drugim in boš res napreden gospodar v najboljšem pomenu besede. Bistričan.

Ne želi tujeга blaga...

Poštenost! Ta lastnost vedno bolj slabi in izginja. Tatvine, velike, ropi, se omenjajo v časopisih, tatovi in način, kako se tatvine izvrše, se opisujejo na dolgo in široko. Za krivca so določene razne kazni.

Koliko pa je majhnih nepoštenosti in tatvin med sosedi na vasi, ki se ne tiskajo in razpravljajo v dnevnikih, in spadajo samo v vaške kronike.

Tudi na deželi so postali ljudje mnogo manj tenkovestni kot so bili nekdanj. Hvala Bogu, da ni mnogo takih, a so ljudje in družine, ki jim vest kar nič ne očita, če si prilaste tuje blago. Vedo naj pa vsi, da krivično blago teknilo ne bo.

Malenkosti so to, a preko teh malenkosti ne sme iti naša vest. Sosed si izposodi od soseda verigo, grablje, motiko. Rabi jo. Takoj je ne vrne, čez par tednov se domisli, da še ni vrnil, ker pa oni nič ne omeni, ne terja, morda je pozabil, kam je to reč dal, ta tudi nič ne omeni, ne vrne in spravi med svoje orodje. Ni imel namena ukrasti in tudi ni ukradel, ampak si resnično izposodil. Ker pa sedaj ne vrne, je to ravno tako, kot bi ukradel. Prisvoji si tuje blago.

Kmet si pripravi v hosti drva. Drugi vaščan drv slučajno nima, a jih rabi. Vidi jih v sosedovi hosti in si misli: »I kaj, jaz jih nujno rabim, on ima doma

cele skladovnice in še tu mu prhne. Jaz jih nekaj vzamem, saj mu kasneje lahko vrnem iz svojega.«

Vzame drva, ne vpraša nikogar, ne pove nikomur, ta čas »kasneje«, da bi vrnil, nikoli ne pride in tako ostanejo tuja drva pri nepravem lastniku. Kako bi temu drugače rekli kot tatvina? Je kje kaka milejša in lepša beseda, ki bi povedala isto?

Isto velja s poljskimi pridelki in sadeži. Poznam družino, Bog ji odpusti, oče dovolj zasluži, in jim ni sile. Doma niso imeli enega drevesa, ki bi jim rodil jabolka ali hruške. Kupili niso niti enega sadeža. Vendar so naprešali čez sto litrov sadjevca. Kako so prišli do jabolka? V nočeh so se otroci razkropili po tujih sadovnjakih, polnili vreče, več noči se je to ponavljalo. In tako so se napolnili sodi. Gotovo so mislili ti ljudje: »Kaj to! Tam vzamemo malo, tam malo, saj se nič ne pozna, nam pa le prav pride sadjevec pozimi.« Napačna tolažba, ki ne more izbrisati resnice nepoštenja.

Malenkosti, bi kdo dejal, vendar se iz teh malenkosti zrcali poštenje in ne-

poštenje. Kako ležko mora biti kmetu, če sumi svojega soseda, da mu je vzel to in ono, pa mu ne more reči. Potrpi radi miru, ker noče preprirov, vika in sitnosti. Potrpi, a onega zaupanja in prijateljstva ni več. Nekaj gloda v obeh. Okradeni sumi, tat pa si zopet misli: »Bog ve, če soseda ve, da sem mu jaz vzel?«

Tako se včasih krhajo vezi med vaščani, namesto, da bi bile trdne in prijateljske, posebno, če so v vasi daleč od mesta, navezani samo nase in na medsebojno pomoč.

Včasih je v celi vasi samo eden ali dva, ki ne vesta, kje je njihov krompir in drva. Takega naj vsa vas razkrinka, lovi naj ga toliko časa, da ga ujame. Da ne bo po nedolžnem morda kdo drugi na sumu. Če krade iz siromaštva, je bolje, da mu kmetje raje sami dajo toliko, da more živeti in da mu ne bo treba mazati duše s tatvino. Zgodilo pa se je, da so kradli tudi ljudje, ki niso bili potrebni, ampak so jemali iz same samogoltnosti. Takih nepridipravov pa ni treba prav nič ščititi in jim odpuščati. Naj jim sodišče pove, kaj je prav, če jim vest molči.

I. G.

Otrok ne uboga

Večkrat mi je že kakšna mati potožila: »Moj otrok prav nič ne uboga. Vpijem in vpijem nad njim, pa kakor da nima ušes. Sama ne vem, odkod ta neubogljivost!«

Odkod? Od napačne vzgoje staršev. Poznala sem družino, ki je živela v večnem nesoglasju. Če je oče kaj zahteval od otroka, da mu ta kaj prinese, je mati hitro našla izgovor, da otrok ne more, nima časa, da se mora učiti... Ko pa bi materi moral narediti kako uslugo, je oče brz dejal: »Kaj boš pošiljala otroka. Sama pojdi!« Tako sta tudi drug drugemu vedno nasprotovala. Otrok je raste v teh večnih nasprotovanjih, vedel ni, koga naj pravzaprav poslušša in uboga. Postal je trmast in neubogljiv.

K vpisu v šolo privede mati dečka. »Le strogi bodite z njim, da vas bo ubogal, doma prav nobenega ne uboga, zelo je trmast«, mi je polagala na srce. Nasmehnila sem se in ji povedala, da v vseh letih službovanja še nisem imela učenca, ki bi me ne ubogal, kar sem mu naročila.

Opazovala sem otroka in videla, da poslušša kot drugi, uboga na prvi moj mig in da ni sledu o kakih neposlušnosti in trmi.

Ko sem čez par tednov govorila z otrokovo materjo, sem ji to tudi povedala. »Ja, veste, vas se boji, mene se pa prav nič«, mi reče mati. »Naj še tako vpijem, ne uboga, pa ne uboga.« — »Jaz pa nič ne vpijem, pa me vseeno uboga.«

Kje tiči tukaj vzrok otrokove neposlušnosti?

Starši, bodite dosledni, to se pravi, kar zahtevate od otroka, da naredi, mora brezpogojno narediti. Nujno rabite drv. Otrok naj bi šel v drvarnico ponje. Ker pa je ravno sredi igre, se mu ne ljubi. Rečete enkrat, dvakrat, ko ni nič odziva, se razjezite in greste sami. Otrok si bo to prav dobro zapomnil in če boste to večkrat ponovili, vas sploh ne bo poslušal. Mati ne sme popustiti. Kar želiš, da ti otrok naredi, mu reci lepo, a v takem tonu, da takoj ve, da mora ubozati in da se ne boš dala prav nič »zglihati«,

Vedno pa preje premisli, kaj zahtevaš. Vedno zahtevaj stvari, ki so mogoče, da jih otrok naredi, dajaj povelja vedno taka, za katera veš, da jih otrok more izvršiti. Vedno morajo biti ukazi pametni in preudarni.

Majhen otrok najraje grabi za rečmi, ki niso zanj. Pokaži mu kuhalnico, žlico, škarje in nož, pa bo najraje segel po nožu. Ne strgaj mu ga z grobo gesto iz rok. Jokal bo, ker ne ve, zakaj mu braniš, da ima to sigračo. Če mu pa pokažeš in dopoveš, kako nevarna reč je nož, kako lahko se rani, ureže, kako bi ga bolelo, bo otrok vedel, zakaj si mu nož branila. Otroku je treba dokazati, zakaj nekaj hočeš.

Vsa nesoglasja med možem in ženo naj se poravnajo, začnejo in končajo brez otrokovih prič. V prepiru si starša nasprotujeta, otrok posluša, gleda in se uči nasprotovanj. Mala sestra spi in mati pravi otroku, naj tiho zapira vrata. Otrok pa je nekaj nejevoljen, videl je, kako je oče sinoči z divjo silo zaprl vrata, zato jih še sam danes. Mati sinoči od ihte in trme ni hotela prinesiti očetu večerjo, otrok danes ne prinese drv materi. Trma in neubogljivost je prešla vanj in misli si: »Če drugi lahko, zakaj jaz ne bi.« Zato naj starši pazijo. Vzgajati, in to pravilno vzgajati ni lahko.

Opazila sem, da, kjer oče in mati drug drugega spoštujeta, rekla bi ubogata, tudi otroci bolj ubogajo. V večnih razdorih in nasprotovanjih med starši pa postanejo otroci enaki staršem. Ljubezen rodi ljubezen, trma pa trmo. I. G.

KUHINJA

Fižol z rumeno kolerabo. Nekaj pesti namočenega fižola skuham do mehkega. Posebej skuham na rezine zrezano rumeno kolerabo. Ko je oboje kuhano, zmešam skupaj in zabelim s prežganjem, ki sem ga napravila iz masti, sesekljane čebule in zelenega petršilja. Ko mešanica nekaj časa vre, dam kot prikuho ali kot samostojno jed na mizo.

Makaroni z jabolki. Nalomljene makarone dam v vrelo, slano vodo. Ko so makaroni kuhani, jih odcedim in dobro operem v mrzli vodi. Makaroni so kuhani tedaj, ko se ovijejo ob kuhalnico. Kuhane makarone naložim v skledo ali kozico, ki sem jo dobro namazala z

mastjo ali z maslom. Makarone vlagam menjaje z jabolki. Naložim plast makaronov, nato plast olupljenih, na rezine zrezanih jabolok, ki jih potresem s sladkorjem in cimetom. To ponavljam, dokler posoda ni polna. Vrhnja plast naj bo pokrita z makaroni. Jed denem za pol ure v pečico. Ko je dobrina zarumenjena jo dam kot močnato jed na mizo.

Okisani rezanci. Iz pol litra moke, enega jajca in dveh žlic vode napravim testo. Ko testo pol ure počiva, ga razvaljam in osušim. Potem ga zrežem na debele rezance. Rezanice pristavim s krompom, osolim in pustim deset minut vreti. Nato jih zabelim s prežganjem, napravljenim iz žlice masti in žlice moke. Ko rezanci nekaj časa vro, jih okisam in dam kot juho na mizo.

Rezanci s paradižniki. Rezanice napravim, kakor zgoraj opisano. Ko so kuhani, jih odcedim in denem na masl, v kateri sem zarumenila pest drobtin. Posebej skuham debel paradižnik in ga pretlačim na rezance. Nato prav dobro premešam in denem na krožnik ter potresem s parmezanom.

DOMAČA LEKARNA

Nos je rdeč. Vzroki so različni. Lahko da je enkrat ozebel in žari zdaj, ko prideš na mraz in srbi če prideš na toplo. Rdeč nos imajo tudi vinski bratci, tisti ki jim pravimo, da prodajajo kufer, nos pa je rdeč tudi radi kakega notranjega nereda. Tak nos zažari že če užiješ vročo juho ali kavo. Nekaterim mine ta nevšečnost z leti. Naj bo rdečica od tega ali onega vzroka, dobro je, če izpiráš nos vsak dan dvakrat z žajbeljevo izkuho; vsak dan enkrat pa daš obkladek: krpo namoči v gomiličino tinkturo, deni na nos na vrh pa vato ali volneno krpo. Ko se ugreje krpa, jo odstrani in osuši še z bato. Ne takoj na zrak. Zaradi nosa ni močna kava na mestu in nobena vrsta alkohola. Če so v nosu bolečine, je treba k zdravniku, lahko da gnije ali raste kaj v nosu.

Zdravilni čaj. V liter vode denem polno žlico posušenih bezgovih jagod, pol žlice posušenih črnih jagod in pol pesti posušenega lipovega cvetja. Ta zmes naj vre dobrih 5 minut. Nato precedim in nalijem v skodelice ali v kozarce ter osladim s sladkorjem in malo okisam z limonovim sokom. Tak čaj je dobro zdravilo proti prehlajenju.

GOSPODARSKE VESTI

Ljubljana. Po podatkih od 3. oktobra so bile cene živine v Ljubljani takele: voli I. vrste 8.50, II. 8—8.50, III. 7—7.50; telice I. vrste 8.50—9, II. 8—8.50, III. 7—7.50; krave I. vrste 7.50—8, II. 6—7, III. 5 do 6; teleta I. 8—9, II. 8; prašiči špeharji sremski 17—18, pršutarji 14—15 din za

ŽIVINA

Kranj. Na sejmu dne 7. oktobra je veljala živina: voli I. vrste 9.25, II. 8.50, III. 7.75; telice I. vrste 9.25, II. 8.50, III. 7.75; krave I. vrste 8.50, II. 7.50, III. 6.25; teleta I. vrste 9.50, II. 8.50; prašiči špeharji 16 do 18, pršutarji 14—15 din za 1 kg žive teže.

Logatec. Po podatkih od 1. oktobra so bile cene živine v okraju naslednje: voli I. vrste 9—10, II. 8, III. 7; telice I. vrste 9—10, II. 8, III. 8; krave I. vrste 8, II. 7, III. 6; teleta I. vrste 11, II. vrste 10; prašiči špeharji 18, pršutarji 16 din za 1 kg žive teže.

Celje. Po poročilu za mesec september so bile cene živine konec septembra naslednje: voli I. vrste 7.50—8.50, II. 7—7.50, III. 6.50—7; telice I. vrste 7.50—8.50, II. 7—7.50, III. 6—7; rakve I. vrste 6—7, II. 5—6, III. 4—5; teleta I. vrste 9, II. 8; prašiči špeharji 14—15, pršutarji 12—13 din za 1 kg žive teže.

Laško. V prvih dneh oktobra so bile cene živine v okraju: voli I. vrste 8.50 do 9, II. 8, III. 7.50; telice I. vrste 8.75, II. 8, III. 7.50; krave I. vrste 8, II. 7, III. 6.75; teleta I. vrste 9, II. 8; prašiči špeharji 15, pršutarji 9 din za 1 kg žive teže.

Brežice. Po poročilu od 3. oktobra so bile cene živine v okraju: voli I. vrste 9—9, II. 7.50, III. 7—7.50; telice I. vrste 9—9, II. 7.50, III. 6.50; krave I. vrste 8, II. 6.50—7, III. 5—6; teleta I. vrste 10, II. 6.50; krave I. vrste 8, II. 6.50—7, III. 5—6; teleta I. vrste 10, II. 8—9, prašiči špeharji 16—17, pršutarji 13 din za 1 kg žive teže.

Maribor. Na sejmu dne 8. oktobra so prodajali živino takele: voli debeli 8 do 9.25 din, poldebili voli 6.75—8, voli za plemo 7.50—9, biki za klanje 6—7.75, krave klavne, debete 7—8, plemenske krave 5.50—7, klobasarice 5—6, mlada živina 7.50—9, teleta 7.50—10 din za 1 kg žive teže. Na svinjskem sejmu dne 4.

oktobra so bile cene prašičev: 5—6 tednov stari komad 80—130, 7—9 tednov 135—175, 3—4 mesece 200—360, 5—7 mesecev 380—530, 8—10 mesecev 550—760, 1 leto 800—1100 din. Na vago 1 kg žive teže 10—13 din, 1 kg mrtve teže 14 do 18.50 din.

Gornji grad. Po poročilu od 1. oktobra so bile v okraju sledeče cene: voli I. vrste 10, II. 9, III. 8; telce I. vrste 10, II. 9, III. 8; krave I. vrste 8, II. 7, III. 6; teleta I. vrste 9, II. vrste 8, prašiči špeharji 11, pršutarja 9 din za 1 kg žive teže.

Šmarje pri Jelšah. Po poročilu od 7. oktobra so imeli v okraju te cene: voli I. vrste do 9 din, II. do 8, III. do 6.50; telice I. vrste do 8.50, II. do 7.50, III. do 7; krave I. vrste do 7, II. vrste do 6.50, III. do 5; teleta I. vrste do 9, II. vrste do 8; prašiči špeharji do 13, pršutarji do 12 din za 1 kg žive teže.

Lendava. Poročilo od 1. oktobra navaja te cene: biki I. vrste 8, II. 7, III. 6; telice 8, II. 7, III. krave I. vrste 6, II. 5; III. 4; teleta I. vrste 8—9, II. vrste 6—7.50; prašiči pršutarji 10—12 din za 1 kg žive teže.

CENE

Celje. Pšenica 100 kg 400 din, oves 350, koruza 420, fižol 500, krompir 175, lucerna 130, seno 105, slama 55 din. Svinjska mast 26, slanina 25, med 26, mleko liter 2.50, surovo maslo kg 36—44, bukova drva 1 prm 112 din.

Brežice. Pšenica 100 kg 325 din, ječmen 275, rž 300, oves 325, koruza 425, fižol 450, krompir 175—200, lucerna 125, seno 75—100, slama 50—60 din. Slanina kg 25, svinjska mast 28, med 20; drva 1 prm 120, mleko liter 2 din, surovo maslo kg 40—44, navadno vino, mešano liter 7.50, finejše sortirano 10—11 pri vinogradnikih.

Ljutomer. Pšenica 100 kg 327 din, ječmen 310, rž 310, oves 310, fižol 400, krompir 120, lucerna 120, seno, 100, slama 60, vino navadno, mešano pri vinogradnikih 7—10 din, finejše sortirano nad 10 din za liter.

Lendava. Pšenica 100 kg 300 din, ječmen 350, rž 300—310, oves 300, fižol 300 do 500, krompir do 150, seno do 100; slanina kg 22—24, svinjska mast 24, mleko

liter 1.50—2, surovo maslo kg 32—40, drva 1 prm 90—160 din, vino navadno mešano pri vinogradnikih 6—8, finejše sortirano 10 do 12 din za liter.

Lublanski trg

Najvažnejše specerijsko blago. Kava 84—108 din kg, pražena kava 96—120 din, kristalni sladkor 14, kocke 15.50, kavna primes kg 21, riž I. vrste 18, II. 16, namizno olje liter 40—44, vinski kis 4—5, morska sol 1.50, sladka paprika kg 55, petrolej liter 7, testenine I. vrste 16—20, II. vrste 10—14 din, pralni lug 4.50 din.

Meso. Govedina kg 13—18 din, telecina 14—18 din, svinjina 18—24 din. slanina s kožo 23, brez kože 25, domače salo 26, šunka 28—30 din, prekajeno meso 22 do 26, jezik 24 din kg. Meso drobnice: koštrunovo meso kg 14 do 16, jagnjetina 16 do 20 din

SEJMI

21. X.: živ. in kram Žiri, gov., svinj. in kram. Krško, živ. in kram. Cerklje, živ. Lesce, živ. in kram. Žiri, Zalna, Crna, Apaca, Celje, živ. Mala nedelja, Sevnica ob Savi, živ. in kram. Sv. Peter pod Svetimi gorami, Crenšovič. — 22. X.: svinj. Ormož, svinj. in gov. Maribor, živ. in kram. Dramlje, svinj. Dol. Lendava. — 23. X.: svinj. Celje, Ptuj, Trbovlje, živ. Marija Gradec — Laško. — 24. X.: živ. in kram. Dol. Logatec, Velenje, svinj. Turnišče. — 25. X.: svinj. in drobn. Maribor, živ. in kram. Lemberg. — 26. X.: živ. Videm-Dobropolje, svinj. Brežice, Celje, Trbovlje, gov. in svinjski Videm ob Savi.

Vprašanja in odgovori

Fižolar. V. J. R. Že nekaj let vam molji uničijo skoraj ves pridelek fižola. Kaj vam je storiti?

Najbrže uničuje vaš fižol že precej razširjen škodljivec fižola, ki ga imenujemo fižolar (lat. *Bruchus oblectus*). To je hrošček, ki je podoben graharju, samo da je nekaj manjši. Fižolar je dolg 3 do 5 mm, je rjavo-zelenkaste barve s sivimi progami na pokrovkah, zadek je pa rdečkaste baeve, ker je zdaj posebno značilno. Fižolar napravi v posamezno zrno do 20 lukenj, v katerih se nahaja po en škodljivec. Na leto ima 4 do 5 rodov in se ne razmnožuje samo na polju, kot grahar, ampak tudi v shrambah. Poleti vzletijo namreč nekatere samice iz shrambe na polje, da tam odlože sivkasto bela

jajčka na dozorevajoče fižolove stroke, ostale samice pa odlagajo jajčka kar med fižol v shrambah. V nekaj dneh se iz jajčec izležejo bele ličinke, ki se pregrizejo v zrno in ga izjedajo. Ko ličinke dorastejo, se zabubijo. Iz bub se v nekaj dneh razvijejo hroščki, ki pregrizejo lupino in prilezejo na dan, da se sparijo in odložijo jajčka). Fižol, ki ga je navrtal fižolar, pri kuhanju neprijetno diši in je zaradi tega neužit. Tudi za seme ni uporaben, ker slabo kali.

Zatiramo ga na te-le načine.

1. Pri obiranju fižola denemo na stran stroke z luknjicami in jih z zrnjem vred takoj zažgemo.

2. Fižol čimprej oluščimo ter prazne stroke pokrmimo živini.

3. Fižol v gostih, trdno zavezanih vrečah v shrambi, ki smo jo prej dobro očistili in prezračili.

4. Meseca februarja prenesemo fižol v vrečah za nekaj dni v toplo sobo, kjer bodo hroščki predčasno izlezli iz zrnja. Nato fižol presejemo nad posodo z vročo vodo ali petrolejem, da popadejo hroščki skozi sito v to posodo. Fižol lahko tudi razgrnemo v odkurjeni krušni peči, ki ima kakih 55 stop. C ter ga dustimo v njej eno uro. V vroči peči bodo hroščki poginili. Paziti moramo seveda, da peč ni prevroča, ker bi v taki peči fižol zgubil kalivost.

5. Za seme vzemimo le popolnoma zdrav fižol.

Re Vi.

Krompir je šel v seme. I. S. L. Letos je šel po celi njivi krompir v seme, to se pravi, da so se napravili za oreh debeli plodovi. Vprašujete, če je seme porabno in kako bi mogli prihodnje leto to preprečiti, ker se vam zdi škodljivo.

Da napravi krompir po cvetju seme, je popolnoma normalen in prav nič škodljiv pojav, posebno pri nekaterih krompirjevih sortah. Zaradi letošnjih izrednih vremenskih prilik smo mogli letos opaziti še posebno veliko teh »orehovec«. Tvorbe semena — orehov — ne morete in tudi ni potrebno preprečevati. Ljudje, ki se bavijo s selekcijo (odbiro) krompirja, vzgoje takega semena zelo lep in zdrav krompir. Če je vaš krompir domače bele sorte (oneidovec), odnesite seme (kuglice) na banovinsko kmetijsko šolo v Poljče, kjer se pečajo s selekcijo krompirja. Tu vam bodo dali tudi eventualna navodila, kako bi mogli sami vzgajati krompir iz semena (kuglic).

Re Vi.

Trta »Clinton«. S. P. S. pri B. Trta, ki jo omenjate se pravilno imenuje »Clinton«, in je samorodnica (direktor) ali divja trta. V dravski banovini se za njo ne plačuje posebni davek, pač pa so plačevali posebni davek na to trto v bivši savski banovini. Kako je sedaj v banovini Hrvatski, nam ni znano.

PRAVNI NASVETI

Poroka s tujim državljanom. P. F. Če se hočete poročiti z italijanskim državljanom pri nas doma, si morate preskrbeti vse tiste listine, ki so potrebne, če bi se z domačinom poročili. Pojdite na župni urad, pa boste zvedeli, kaj vam je vse potrebno. Zavedati se pač morate, da boste poslali italijanska državljanca, čim se poročite z italijanskim državljanom in da bodo tudi v tem zakonu rojeni otroci postali italijanski državljanji. Lahko pa za sebe obdržite tudi dosedanje jugoslovansko državljanstvo, če to pred poroko izrecno izjavite pri okrajnem načelnstvu.

Pokojnina učiteljve hčerke. M. M. Hčerka nadučitelja, ki je v vaši občini služboval nad 50 let, živi v veliki revščini. Za delo je zaradi bolezni nesposobna. Vprašate, ali bi mogla dobiti kakšno pokojnino. — Prosветni minister navedeni nadučiteljovi hčerki lahko podeli podporo po čl. 7. uredbi o spremembi zakonskih predpisov, ki se nanašajo na prejemke državnih upokojujencev. Prošnjo naj vložijo preko banske uprave in priložijo dekret, s katerim je bila njenemu očetu odmerjena pokojnina in potrdilo občine, da nima drugih sredstev za svoje vzdrževanje.

Idinec pri vojaki. S. L. Uredba o podaljšanju vojaškega roka je že stopila v veljavo, zato bo moral vaš sin, ki je potrjen za skrajšan rok, služiti 18 mesecev, kolikor sedaj znaša skrajšani rok.

Graditev občinske poti. B. K. Nište dolžni brezplačno odstopiti zemljišča za novo občinsko pot. Pač pa vam je dolžna občina zemljišče plačati po primerni ceni. Če bi ne hoteli potrebnega sveta prostovoljno prodati, občina lahko predlaga razlastitev, seveda, tudi le proti odškodnini, ki bi jo v tem primeru določilo sodišče. Kar se pa tiče kritja stroškov, se občinske ceste prvega reda grade z občinskimi sredstvi. Občinske ceste drugega reda, se pa grade redno s prispevki davčnih zavezancev v onih krajih, ki so jim te ceste poglavitno namenjene. Porazdelitev teh prispevkov določa občinski odbor po neposrednem davku zavezancev, lahko pa odredi osebno delo (kuluk).

Hranilec? J. P. Pri zadnjem naboru ste bili potrjeni. Hranilec ste svoje matere, imate malo posestvo, od katerega plačujete okrog 100 din neposrednega davka na leto. Mlajši brat je bil že pred petimi leti odpravljen od hiše, sestra si pa mora tudi druge služiti kruh. Vprašate, ali bi mogli doseči oprostitev vojaške službe kot hranilec. — Pri opisanih vaših gospodarskih in družinskih razmerah bi mogli oprostitev, če bi bila tudi vaša sestra pri posebnem zdravniškem

pregledu ocenjena za nesposobno za delo in pridobivanje. Če je nesposobna, vložite prošnjo za oprostitev na poveljstvo pristojnega vojnega okrožja.

Pri vojaki umrl. M. M. Vaš sin je pri vojaki nabiral lipovo cvetje ter je pri tej priliki padel z drevesa in se tako poškodoval, da je na posledicah zadobljenih poškodb umrl. — Vprašate, ali bi mogli dobiti kakšno odškodnino in kam bi se obrnili. — Za tak primer zakon ne predpisuje kakšne odškodnine za svoje. Morda bi vam minister za vojsko in mornarico izposloval ali podelil kakšno podporo.

Dediščina po stricu. M. S. St. R. Vprašate, če imate pravico do dediščine, ki jo je zapustil vaš stric in ki bi pripadala vaši pokojni materi, ali pa, če imajo pravico do dediščine le živi bratje in sestre pok. strica. — Če je umrl stric, ki ni imel lastnih otrok, in tudi ne živih staršev, je lahko v oporoki zapustil svoje premoženje komur je hotel. Take oporoške kot nečak ne morete izpodbijati niti zahtevati nujnega deleža, ker nečaki napram stricem tega nimajo. Če pa je umrl stric in ni zapustil nobene veljavne oporoške, potem pridejo v poštev zakoniti dediči: to so bratje in sestre pokojnika, po enakih delih. Če je vaša mati, ki je bila sestra pokojnika že umrla, potem pripadajo na vašo mater odpadajoči del dediščine njenim potomcem, t. j. vam in vašim bratom in sestram skupaj.

Pogodba zaradi lesa. K. A. K. Oče si je ob izvršitvi izgovoril ves les, bukov in smrekov ter je bilo to zapisano v notarski izročilni pogodbi. Ko je pred 2 leti oče hotel nekaj lesa posekati, pa se je s sinom prevzemnikom dogovoril tako, da mu ta plača na leto 700 din, zato pa oče ne bo sekal. Sedaj je oče umrl. Vprašate, če ostali bratje lahko razveljavijo to pogodbo. — Oče si je pač les izgovoril za sebe; kolikor bi ga posekal, toliko bi ga vžil, ostali neposekani les pa bi ostal sinu prevzemniku. Če se je oče zadovoljil z letnim zneskom 700 din ter zato pustil sekanje, je bila to njegova stvar. Dediči po očetu bi sedaj lahko zahtevali le, da plača brat dogovorjeni znesek 700 din v zapuščino, če za zadnje leto tega zneska še ni izplačal očetu.

Podpora svojem v vojaško službo poklicana oseba. M. M. P. Podporo sme podeliti pristojni odbor, ki posluje pri okrajnem sodišču rodbinam, katerih hranilci so poklicani v vojaško službo, če so zato ostale brez nujnih sredstev za življenje. Za podporo smejo prositi: žena, potomci, oče in mati; če pa takih oseb ni, tudi drugi rodbinski člani n. pr.: ded, babica, bratje, sestre in druge osebe, ki jih je oseba vpoklicana v vojaško službo vzdrževala.